

DOVENREPUBLIC

ILYA KAMINSKY

DOVEN

REPUBLIEK

Uit het Engels vertaald door Alfred Schaffer

Uitgeverij Podium
Amsterdam

Oorspronkelijke titel *Deaf Republic*

© 2019, Ilya Kaminsky

All rights reserved

Oorspronkelijke uitgever Graywolf Press

First published in the UK by Faber & Faber Limited

© 2023 Nederlandse vertaling Alfred Schaffer/Uitgeverij Podium

Omslagontwerp Rob Westendorp

Illustraties Jennifer Whitten

Typografie Sander Pinkse Boekproductie

ISBN 978 94 6381 178 1

www.uitgeverijpodium.nl

Ter nagedachtenis aan Ella en Viktor Kaminsky

Voor Katie Farris

Inhoud

We waren gelukkig tijdens de oorlog

DOVENREPUBLICK

Dramatis personae

EERSTE BEDRIJF

De inwoners vertellen het verhaal van Sonya en Alfonso

Geweerschot

Soldaten marcheren terwijl Alfonso het gezicht van de jongen bedekt met een krant

Alfonso, in sneeuw

Doofheid, een opstand, begint

Alfonso verantwoordt zich

Die landkaart van bot en open ventielen

De inwoners staan rond het lichaam van de jongen

Over bruiloften voor de oorlog

Nog altijd pasgetrouwd

Soldaten richten op ons

Checkpoints

Voor de oorlog maakten we een kind

Terwijl soldaten het trappenhuis smoren

Bombardement om 4 uur 's ochtends

Aankomst

Slaapliedje

Vraag

Terwijl het kind slaapt, kleedt Sonya zich uit

Een sigaret

Een hond snuffelt
Wat we niet kunnen horen
Het Grote Plein
Een weduwnaar
Voor zijn vrouw
Ik, dit lichaam
Haar jurken
Elegie
Doofheid boven blauwe tinnen daken
Een stad als een guillotine siddert op weg naar de nek
In de heldere mouw van de hemel
Leven
De inwoners zien hoe ze Alfonso oppakken
Weg
Eulogie
Vraag
Aldus het verhaal gemaakt van koppigheid en wat lucht

TWEEDE BEDRIJF

De inwoners vertellen het verhaal van Mamma Galya

Inwoners praten over Galya op haar groene fiets
Toen Mamma Galya voor het eerst in opstand kwam
Een stapel wasgoed
Wat zijn dagen
Galya fluistert terwijl Anushka zich nestelt
Galya's poppenspelers
Galya tijdens een bombardement
Kleine bosjes
Galya's heildronk
Theateravonden
En terwijl de poppenspelers worden gearresteerd
Soldaten zien er niet graag dom uit

Patrouilles
Slaapliedje
Executiepeloton
Vraag
Toch ben ik
Het proces
Achtervolgd door de mannen van Vasenka
Anonymus
En toch, op sommige nachten
In een tijd van vrede

Aantekeningen

Dankwoord

We Lived Happily during the War

And when they bombed other people's houses, we

protested

but not enough, we opposed them but not

enough. I was

in my bed, around my bed America

was falling: invisible house by invisible house by invisible house –

I took a chair outside and watched the sun.

In the sixth month

of a disastrous reign in the house of money

in the street of money in the city of money in the country of money,

our great country of money, we (forgive us)

lived happily during the war.

We waren gelukkig tijdens de oorlog

En toen ze de huizen van andere mensen bombardeerden, kwamen we

in opstand

maar niet genoeg, we protesteerden maar niet

genoeg. Ik lag

in mijn bed, rond mijn bed stortte Amerika

ineen: onzichtbaar huis na onzichtbaar huis na onzichtbaar huis –

Ik zette een stoel buiten en keek naar de zon.

In de zesde maand

van een rampzalig bewind in het huis van geld

in de straat van geld in de stad van geld in het land van geld,

ons geweldige land van geld, waren we (vergeef ons)

gelukkig tijdens de oorlog.

Dramatis personae

DE INWONERS VAN VASENKA – het koor, ‘wij’ die het verhaal vertellen, en op de balkons liefkoost de wind waslijnen.

ALFONSO BARABINSKI – poppenspeler, pasgetrouwd met Sonya, en de ‘ik’ in het eerste bedrijf.

SONYA BARABINSKI – Vasenka’s beste poppenspeler, pasgetrouwd met Alfonso en zwanger.

KIND – binnenin Sonya, omvang van een zeepaardje, slapend, heet later Anushka.

PETYA – dove jongen, Sonya’s neefje.

MAMMA GALYA ARMOLINSKAYA – eigenaar van het poppentheater, zet een operatie op touw, en de ‘ik’ in het tweede bedrijf.

GALYA’S POPPENSPELERS – doen gebaren voor vanaf het theaterbalkon, alsof ze het verkeer regelen:

voor *Soldaat* – vinger pikt als een snavel in een oog.

voor *Verklikker* – vingers pikken in beide ogen.

voor *Legerjeep* – gebalde vuist beweegt naar voren.

SOLDATEN – arriveren in Vasenka om ‘onze vrijheid te beschermen’, spreken een taal die niemand begrijpt.

MARIONETTEN – hangen aan deuren en in portieken van de gezinnen van de gearresteerden, behalve één marionet die op het cement ligt: een vrouw van middelbare leeftijd die een kind draagt als een gebroken arm, haar mond die zich vult met sneeuw.

EERSTE BEDRIJF

De inwoners vertellen het verhaal van Sonya en Alfonso

Stad

Gunshot

Our country is the stage.

When soldiers march into town, public assemblies are officially prohibited. But today, neighbors flock to the piano music from Sonya and Alfonso's puppet show in Central Square. Some of us have climbed up into trees, others hide behind benches and telegraph poles.

When Petya, the deaf boy in the front row, sneezes, the sergeant puppet collapses, shrieking. He stands up again, snorts, shakes his fist at the laughing audience.

An army jeep swerves into the square, disgorging its own Sergeant.

Disperse immediately!

Disperse immediately! the puppet mimics in a wooden falsetto.

Everyone freezes except Petya, who keeps giggling. Someone claps a hand over his mouth. The Sergeant turns toward the boy, raising his finger.

You!

You! the puppet raises a finger.

Sonya watches her puppet, the puppet watches the Sergeant, the Sergeant watches Sonya and Alfonso, but the rest of us watch Petya lean back, gather all the spit in his throat, and launch it at the Sergeant.

The sound we do not hear lifts the gulls off the water.

Geweerschot

Ons land is het podium.

Als soldaten de stad binnenmarcheren, worden samenscholingen officieel verboden. Maar vandaag stromen burens naar de pianomuziek van Sonya en Alfonso's poppenkast op het Grote Plein. Sommigen van ons zijn in bomen geklommen, anderen verstoppen zich achter bankjes en telefoonpalen.

Als Petya, de dove jongen op de eerste rij, niest, zakt de sergeant-marionet gillend in elkaar. Hij komt weer overeind, snuift, zwaait zijn vuist naar het lachende publiek.

Een legerjeep zwenkt het plein op, spuwt zijn eigen Sergeant uit.

Onmiddellijk verspreiden!

Onmiddellijk verspreiden! papegaait de marionet met een houten falsetstem.

Iedereen verstart, behalve Petya, die blijft giechelen. Iemand legt een hand over zijn mond. De Sergeant draait zich naar de jongen om, heft zijn vinger.

Jij!

Jij! de marionet heft een vinger.

Sonya kijkt naar haar marionet, de marionet kijkt naar de Sergeant, de Sergeant kijkt naar Sonya en Alfonso, maar de rest van ons ziet hoe Petya naar achteren leunt, al het spug in zijn keel verzamelt en afvuurt op de Sergeant.

Het geluid dat we niet horen doet de meeuwen opvliegen van het water.

As Soldiers March, Alfonso Covers the Boy's Face with a Newspaper

Fourteen people, most of us strangers,
watch Sonya kneel by Petya

shot in the middle of the street.
She picks up his spectacles shining like two coins, balances them on his nose.

Observe this moment
– how it convulses –

Snow falls and the dogs run into the streets like medics.

Fourteen of us watch:
Sonya kisses his forehead – her shout a hole

torn in the sky, it shimmers the park benches, porchlights.
We see in Sonya's open mouth

the nakedness
of a whole nation.

She stretches out
beside the little snowman napping in the middle of the street.

As picking up its belly the country runs.

Soldaten marcheren terwijl Alfonso het gezicht van de jongen
bedekt met een krant

Veertien mensen, de meesten van ons vreemden,
zien Sonya bij Petya knielen

die midden op straat is neergeschoten.
Ze raapt zijn bril op die schittert als twee munten, balanceert hem op zijn neus.

Bekijk dit moment
– hoe het stuiptrekt –

Sneeuw valt en de honden rennen als dokters door de straten.

Veertien van ons kijken toe:
Sonya kust zijn voorhoofd – haar schreeuw

een opengereten gat in de lucht die de parkbankjes, portieklampen doet glinsteren.
We zien in Sonya's open mond

de naaktheid
van een hele natie.

Languit gaat ze liggen
naast de kleine soezende sneeuwman midden op straat.

Dikbuikig maakt het land zich uit de voeten.

Alfonso, in Snow

You are alive, I whisper to myself, therefore something in you listens.

Something runs down the street, falls, fails to get up.
I run etcetera with my legs and my hands behind
my pregnant wife etcetera down Vasenka Street I run it
only takes a few minutes etcetera to make a man.

Alfonso, in sneeuw

Je bent in leven, fluister ik tegen mezelf, daarom luistert iets in jou.

Iets rent door de straat, valt, kan maar niet opstaan.

Ik ren et cetera met mijn benen en mijn handen achter
mijn zwangere vrouw aan et cetera door de Vasenkastraat ren ik het
duurt maar een paar minuten et cetera om een man te worden.